Людмила Воробйова,
к.е.н., доц., зав. сектору
Наукової бібліотеки імені М. В. Довнар-Запольського
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ІВАН-СВЯТОСЛАВ КОРОПЕЦЬКИЙ І ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА

Готуючись до академічних читань, переглянула наявність праць відомого українсько-американського економіста Івана-Святослава Коропецького у фондах Наукової бібліотеки імені М.В. Довнар-Запольського КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Ми маємо декілька примірників видання «Економічні праці. Збірник вибраних статей» [1], До нього увійшли статті відомого вченого-економіста з діаспори І.-С. Коропецького, зарубіжного члена НАН України. Його праці присвячені важливим проблемам радянської і пострадянської української економіки. Перечитавши цей збірник, я зрозуміла, наскільки актуальне це видання в умовах сьогодення! Тому що непрості сучасні реалії, що спричинені нав'язаною Росією повномасштабною війною, зумовлюють необхідність нових підходів до освітньої діяльності в закладах освіти України, де навчається і виховується молоде покоління.

У вступі до згаданого видання Іван-Святослав Коропецький посилається на працю Михайла Драгоманова «Пропащий час – українці під Московським царством, 1654–1876». Він пише: «Прикметник із цього заголовку у найвищому ступені максимально окреслює сімдесят років підневільного стану українського народу під російсько-комуністичним режимом. Хоча часом хотілося б викреслити ці періоди з людської пам'яті, вони все-таки залишаться чорними плямами в історії України. Їх потрібно аналізувати не з якихось мазохістських мотивів, а для того, щоб на їх прикладі український народ та його провідники могли вчитися, як потрібно ставитися до вічно незмінної Москви» [1, с. 11]. Ці слова дуже актуальні і зараз!

Автор звертає увагу на те, «… що українським економістам … було ускладнено доступ до економічної науки на Заході й цілком закрито – до західних досліджень радянської економіки. Західних спеціалістів замість того, щоб запросити до партнерства в дослідах над українською економікою, зустрічали лайкою» [1, с. 12]. Професор Коропецький наголошує ще на одній перепоні для учених в Україні: «Навіть у рамках офіційних обмежень вони могли вивчати свою економіку тільки ізольовано від решти союзних республік. Порівняльні міжреспуб-

ліканські студії були зарезервовані для московських чи новосибірських авторів. З огляду на вкрай централізовану Москвою систему радянської економіки такий підхід міг дати викривлену та дуже неповну картину тогочасної економіки України» [1, с. 12]. Це видання економічних праць є цікавим для вчених-економістів сучасної України, тому що дає об'єктивний аналіз української підрадянської економіки з позицій неупередженого західного дослідника.

Сподіваємось, що іншою групою, яка може бути зацікавлена в дослідженнях української економіки під радянським режимом, ще будуть молоді економісти-науковці. Вони дістали тепер кращу освіту, ніж їхні старші колеги, а також їхнє покоління має інтелектуальну свободу.

Включені до книжки статті були підготовлені на базі статистичних даних та радянських досліджень, які були тоді доступні на Заході. Статистичні дані було взято з офіційних статистичних збірників: «Народное хозяйство СССР», «Народне господарство Української РСР» та «Народне господарство України» за різні роки та з інших видань: «Центральное статистическое управление народно-хозяйственного учета», «Центральное статистическое управление», «Міністерство статистики України».

Автор у багатьох місцях збірки звертається до проблеми відношення між українською економікою як частиною системи та її тоталітарним керівним центром у Москві. Він пише: «Коли для інших національних економік є різні інші домінантні проблеми, наприклад, для Саудівської Аравії – світові ціни на нафту, для Карибських держав – клімат, для Канади – стосунки зі Сполученими Штатами, важко повірити, щоб якийсь серйозний економіст ігнорував у своїх працях цей факт економічного життя даної країни. Для України протягом останніх трьох із половиною століть такою константою є стосунки з Москвою» [1, с. 13]. На жаль, ця проблема залишається актуальною і зараз.

Окремий розділ збірки І.-С. Коропецький присвячує колоніальній експлуатації росіянами не російських народів. Він це підтверджує статистичним матеріалом [1, с. 102–106]. Автор робить також посилання на книжку українського радянського письменника Івана Дзюби, який підтримує цю ідею [2, с. 102]. Росія існує в імперському стані вже понад 300 років. Сформувавшись як імперія за Петра І, вона була такою до 1917 року, після чого переформувалася в неоімперію – Радянський Союз. Після розпаду СРСР, на початку 1990-х років, у Росії був шанс стати сучасною

європейською федерацією. Але замість цього росіяни обрали шлях авторитарної влади і ностальгії за імперією. Це вилилося в низку воєн і конфліктів на Кавказі, у Сирії, Грузії та нинішню російсько-українську війну.

Російська пропаганда намагається показати образ свого імперського майбутнього як гібрида класичної російської імперії та неоімперії СРСР. Апогеєм російського імперіалізму стало повномасштабне вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року. Війна між Росією та Україною, що почалася ще з 2014 року, набрала небачених раніше масштабів і є найбільшим збройним конфліктом в Європі після Другої світової війни.

Але будемо сподіватись, що формат цієї держави зміниться після перемоги України та її західних союзників у війні. Розпад російської федерації на низку клаптикових держав, що боротимуться за свій суверенітет, неминучий. Це лише питання часу.

Список використаних джерел

1. Коропецький І.-С. Економічні праці: зб. вибр. статей / Іван-Святослав Коропецький. Київ: Смолоскип, 1998. 416 с.

2. Dzyuba I. Internationalism or Russification? London: Weidenfeld and Nicolson, 1968. 240 p.